

Asikkalan kunta
kirjaamo@asikkala.fi

Viite: Lausuntopyyntö 10.11.2025

Asia: Rantaharjun asemakaava valmisteluvaihe, Asikkala

Asemakaavan tarkoituksena on määritellä suunnittelualueen maankäyttö tulevaa rakentamista varten. Kaavaselostuksen mukaan maankäytön ja rakentamisen tarpeet jakautuvat asemakaavan eri maanomistajien tarpeiden mukaan. Noin 26 hehtaarin laajuinen suunnittelualue sijaitsee Asikkalassa kirkonkylän alueella, sijoittuen Asikkalantien ja Päijänteen väliin, noin 7 km päähän Asikkalan keskustasta. Alueella sijaitsee koulutuskeskus Salpauksen rakennuksia.

Lahden museot/ Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu valmisteluvaiheen aineistosta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueelta ei entuudestaan tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muitakaan suojeltavaksi määriteltäviä kohteita. Tiedot alueen muinaisjäännöksistä ovat kuitenkin vanhentuneet. Viimeksi se on ollut arkeologisen inventoinnin kohdealueena vuonna 2004 (A. Kehusmaa: Asikkalan arkeologinen inventointi, Museovirasto 2004) ja on varsin todennäköistä, ettei sitä ole koskaan tarkastettu arkeologin toimesta. Alueen topografia ja sijainti sekä ympäristöstä tunnetut muinaisjäännökset ja runsaslukuiset löytöpaikat läheisiltä pelloilta tekevät alueesta kuitenkin potentiaalisen arkeologian kannalta, ja erityisesti esihistoriallisten kohteiden osalta. Suunnittelualue ja sen läheiset alueet ovat olleet osittain rakennettuja ja/tai viljeltyjä jo pidemmän aikaa, mutta on kuitenkin mahdollista, että alueella on säilynyt ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä tai jäänteitä niistä.

Koska ajantasaista tietoa suunnittelualueen rakentamattomien osien muinaisjäännöksistä ei ole saatavilla, tiedot tulee päivittää sekä mahdollisten esihistoriallisten että myös historiallisen ajan muinaisjäännösten osalta ja huomioida kaavatyössä. Edellä esitetyn perusteella museo edellyttää kaavahankkeeseen liitettävää maastotarkastusta/inventointia osana suoritettavia selvityksiä. Arkeologisen inventoinnin voi tilata haluamaltaan arkeologian toimijalta. Lista arkeologian alan konsulteista löytyy Museoviraston internet-sivuilta (kohta: Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen). Suoritetun inventoinnin raportti on lähetettävä alueelliselle vastuumuseolle hyväksyttäväksi ennen kuin se lähetetään tilaajalle.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Suunnittelualue sijoittuu valtakunnallisesti merkittävälle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle (RKY 2009 -inventointi) kohdenimellä *Asikkalan kirkonkylä*. Suunnittelualue sijoittuu myös valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle (VAMA2021) *Etelä-Päijänteen kulttuuri- ja harjusaarimaisemat*.

✉ PL 113, 15111 Lahti | PO Box 113, 15111 Lahti, Finland
@ etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

Valtioneuvoston päätöksen (VN/7642/2020) mukaan viranomaisten laatimien valtakunnallisten inventointien tulokset tulee ottaa huomioon alueiden käytön suunnittelussa. Päijät-Hämeen maakuntakaavassa (2014) suunnittelualue sijoittuu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeälle alueelle merkinnöillä (kmv ja ma). Suunnittelualue on Päijät-Hämeen valmisteluvaiheessa olevaa maakuntakaavaa 2060 varten toteutetuissa inventoinneissa tunnistettu maakunnallisesti arvokaaksi rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman kohdealueeksi (MARY 2024 ja MaMa 2024). Asikkalan vaivaistalo ja ”Hourula” ovat MARY-alueen avainkohteita.

Kaavaselostuksen mukaan koulutuskeskus Salpauksen suunnittelun tavoitteena on huomioida pienentyneet tilatarpeet, määritellä suojeltavat ja säilytettävät rakennukset, purettavat rakennukset sekä alueen täydennysrakentamisen määrä ja sijoittuminen ja kulkuyhteydet. Kaavan tavoitteena on myös toteuttaa pientaloalue rantaan. Alueen rakennuksista on purettaviksi osoitettu entinen vanhainkoti ”Mummola”, vanhainkodin henkilökunnan asuntola ”Humina” sekä entisen Päijät-Hämeen maatalousoppilaitoksen päärakennus. Uudisrakennus, johon sijoittuisivat opetukseen ja majoitukseen tarkoitetut tilat, on suunniteltu sijoitettavaksi vanhainkodin tilalle. Uudisrakennuksen valmistuttua myös majoitusrakennukset on tarkoitus purkaa.

Suunnittelualueelta on laadittu rakennusinventointi (Ahola 2022). Inventoinnin mukaan entisen maatalousoppilaitoksen (1982) on arkkitehtitoimisto Ojonen-Sipponen-Teerenmaa suunnittelema. Puhtaaksimuuratun tumman tiilirakennuksen arkkitehtuurissa on havaittavissa sekä ajalleen tyypillisiä kouluarkkitehtuurin, että vanhemman koulu- ja hoivakotirakentamisen piirteitä. Kokonaisuuteen kuuluu kaksi saman toimiston suunnittelemaa oppilasaruntoa.

Asikkalan vanhainkodin 1953 valmistuneen päärakennuksen suunnitteli arkkitehti Toivo Löyskä. Uusi päärakennus rakennettiin aiemmin palaneen vaivaistalon paikalle. Rakennus on ajalleen tyypillinen materiaalien ja massoitellun suhteen. Rakennus mainitaan RKY-inventoinnin kohdekuvauksessa. Humina-niminen hirsinen asuntolarakennus on inventoinnin mukaan rakennettu 1800-luvun lopulla vaivaistalon sairasosastoksi ja muutettu 1960-luvun lopulla henkilökunnan asunnoiksi. Vanhainkodin läheisyydessä sijaitsee mm. 1930-luvulla valmistunut navetta, sekä vanha huoltorakennus. Hieman pihapiiristä etäämmällä sijaitsee Piekkola-niminen vanhainkodin aikainen asuinrakennus, joka on nykyään yksityisomistuksessa. Alueella eri-ikäisine rakennuksineen on historiallista todistusvoimaa liittyen kunnalliseen vanhustenhoitoon.

Männikkö-niminen rakennus on alun perin rakennettu kunnalliskodin B-osastoksi. Kyseinen rakennus on ainut, jota esitetään kaavassa suojeltavaksi merkinnällä sr; suojeltava rakennus. Merkinnän määräystä tulee täydentää seuraavasti: *Suojeltava rakennus, jota ei saa purkaa. Rakennuksessa tehtävät korjaus- tai*

muutostyöt eivät saa heikentää rakennuksen arvoja. Rakennukseen kohdistuvissa luvanvaraisissa toimepiteissä tulee pyytää museoviranomaisen lausunto.

Kaavaselostuksessa kappaleessa 5.5 Kulttuuri- ja muut vaikutukset, on suppeasti esitetty kaavan toteuttamisen vaikutukset kulttuuriympäristöön. Koska kyseessä on valtakunnallisesti sekä maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö- ja maisema-alue, ja rakennuskantaa esitetään purettavaksi huomattava määrä, tulee museon näkemyksen mukaan vaikutusten arviointia täydentää. Museo toteaa myös, että kaavaluonnoksessa esitetty purkaminen saattaa vaarantaa valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön arvoja ja on täten vastoin valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Kaavaluonnos ei turvaa riittävästi rakennetun kulttuuriympäristön arvojen säilymistä alueidenkäyttölain 1 § mom. 3 edellyttämällä tavalla.

Koulutuskeskuksen rakennusten purkamisen syyksi mainitaan vähentynyt tilantarve. Museo huomauttaa, että alueidenkäyttölain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä. Hyväkuntoisten ja ehjien rakennusten purkaminen on kestävän kehityksen vastainen toimepide.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Kimmo Kyllönen

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus